

במקביל לתערוכה בביתן "הלנה רובינשטיין" - "הסוריאליזם" - מוצגת בבית דיזנוגוף תערוכה של אמנים ישראלים, הקרובים באווירת יצירתם לזרם הסוריאליסטי; אך קירבה זו היא בעייתית למדי. מסתבר, שבמקור היתה הכוונה לערוך תערוכה של ציור סוריאליסטי ישראלי, אך התברר שאין די אמנים שקרבתם לזרם זה ברורה די הצורך; התערוכה הורחבה, לפיכך, ושמה נקרא "דימוי ודמיון". בעיית ארגון תערוכה כזאת אינה מצטמצמת לצד המעשי בלבד - עיקר הבעיה מצוי דווקא בתחום התאורטי: איזה ציור יקבל כרטיס-כניסה לתערוכה? האמנים הישראלים אינם יכולים להיות קשורים ישירות לקבוצתו של אנדרה ברטון: קבוצה זו התפרקה והסוריאליזם, כקבוצה בעלת מצע רעיוני משותף, התפרק איתה. אפשרות אחרת למכנה משותף היתה לבחור אמנים המשתמשים ביצירתם באלמנטים שמקורם בסוריאליזם של קבוצת ברטון - קבוצה כזאת היתה צריכה לכלול אפילו חלק מהאמנות האופטית. מכנה משותף זה, שהיה מייצג את גלגולה המאוחר של התנועה הסוריאליסטית, לא נבחר משום מה על ידי המארגנים. המכנה המשותף שהועדף - לפחות בשלבי הארגון הראשונים של התערוכה - היה קירבה לאווירה סוריאליסטית במובן הרחב של סוריאליזם. כאשר התברר שאין מספיק אמנים שהם סוריאליסטים מובהקים, אפילו במובן הרחב של הסוריאליזם, הורחבה המסגרת עוד יותר ונכללו בה אמנים המשתייכים לפחות לחמישה זרמים שונים ונפרדים. אין כל פלא, איפוא, שהתערוכה נראית משהו מאונסת ושרירותית. מעשית, אפשר להבדיל במגמות מרכזיות המייצגות בתערוכה: סוריאליזם ספרותי (יוסל ברגנר, שמואל בק, אביגדור פוסק), סוריאליזם הנוטה יותר לאקספרסיביות או ליריות (דוד לידגי, שמואל צ'זאנה, יוסף הירש), סימבוליזם (לא במובן של הקבוצה שאחרי גוגן, אלא במובן אחר, לפיו משמשים סמלים אישיים-למחצה כמרכיבי הציור) בו נכללו נפתלי בזם, שמואל בונה, ובמידת מה דוד משולם, פנטאסט (ז'אן דוד ואספקט אחר בציוריו של דוד משולם), אקספרסיוניזם (יורם רוזוב) ופרימיטיביזם-דקורטיבי (דוד שריר). יש, כמובן, קירבה מסוימת בין זרמים שונים אלה - כולם פיגורטיביים, כולם מצביעים על מציאות אישית ואינם עוסקים בתיאור מה שקרוי "מציאות מקובלת", וכולם שמים את הדגש יותר על המושא מאשר על הצדדים הטכניים-צורניים. יחד עם זאת, יש לזכור שמכנה משותף זה יכול לכלול באותה מידה גם את רוב הציור כיום בארץ למשל: ציוריהם של ראובן רובין, נחום גוטמן, לבנון וארדון (אם מזכירים מעטים בלבד).

פגם אחר בתערוכה, הנובע במידת מה מאותו עמעות בקריטריון לפיו אורגנה התערוכה בכללה, הוא השוני הרב ברמות הישגיהם של המשתתפים השונים. יהיה זה כמעט אבסורדי לערוך השוואה בין הישגיהם של אמנים כיוסל ברגנר, שמואל בק, שמואל בונה ונפתלי בזם - כולם אמנים בעלי שפת-סמלים מגובשת ואישית - ובין אמנים כשמואל צ'זאנה ודוד לידגי, שיצירותיהם עדיין רחוקות למדי מרמה אמנותית מניחה את הדעת - מה גם מרמה

הדרושה (או צריכה להיות דרושה) להקנות כרטיס-כניסה לתצוגה במוזיאון. עם כל האמור לעיל - תערוכת "דימוי ודמיון" היא תערוכה שיש בה עניין וכמה מהמוצגים אינם נופלים כלל ועיקר מאלה שבתערוכת "הסוריאליזם" בביתן "הלנה רובינשטיין".